

Valprogram 2027–2030

Borlängelyftet fortsätter

Vi vill lyfta hela Borlänge!

För din frihet.

Läs mer: borlange.liberalerna.se

BORLÄNGE, MÖJLIGHETERNAS KOMMUN

Borlänge är en kommun med stora möjligheter. Här finns goda kommunikationer, stora utbildningsmöjligheter, närhet till naturen, ett mångsidigt näringsliv och ett rikt utbud av kultur-, idrotts- och föreningsverksamhet. Borlänge är en kommun där människor med olika bakgrund, erfarenheter och drömmar möts. Det är en styrka. Rätt använd kan den mångfalden göra Borlänge till en ännu starkare kommun att växa upp i, arbeta i, åldras i och bygga sin framtid i.

Men Borlänge har också stora utmaningar. För många barn lämnar skolan utan tillräckliga kunskaper. För många unga saknar framtidstro. För många borlängebor står långt från arbetsmarknaden. Otryggheten begränsar människors frihet. Segregationen är fortfarande för stark. Behovet av äldreomsorg ökar, samtidigt som kommunen måste klara kompetensförsörjning, kvalitet och ekonomi. Det behövs fler bostäder, fler jobb, högre skattekraft och större delaktighet i kommunens utveckling.

Liberalerna går till val 2026 med samma grundläggande övertygelse som tidigare: Borlänge behöver lyftas genom kunskap, egenmakt, ansvar och framtidstro. Det finns inga enkla lösningar på svåra samhällsproblem. Men det finns en tydlig liberal väg framåt.

För att Borlänge ska ta nästa steg behöver vi fortsätta göra några grundläggande förändringar:

Vi måste sätta skolan först i kommunens prioriteringar. Skolan är det bästa vaccinet mot utanförskap, arbetslöshet och kriminalitet. En bra skola ger barn livschanser och lockar fler familjer att välja Borlänge.

Borlängeborna måste bli mer delaktiga i beslut som påverkar deras vardag. Kommunen behöver bli bättre på tidig dialog, tydlig information och respekt för människors engagemang i sin närmiljö.

Företagandet måste uppmuntras mer. Företag skapar jobb, framtidstro och skatteintäkter till välfärden. Kommunen ska se företagare som jobbskapare och välfärdsbyggare.

Valfriheten måste fortsätta öka. Människor är olika och har olika behov. Fler aktörer, tydligare kvalitetskrav och större möjlighet att välja stärker både individens frihet och kvaliteten i välfärden.

Tillsammans lyfter vi Borlänge!

VÅR LIBERALA GRUND

Sveriges väg från fattigdom till välfärd började med kunskap, demokrati, frihet och företagsamhet. Folkskolan gav barn utbildning och livschanser. Demokratin och rösträtten lade grunden för ett fritt och öppet samhälle. En fri ekonomi gjorde det möjligt för människor att använda sin skaparkraft, bygga företag och bidra till arbete och välbefinnande. Öppenhet mot omvärlden har gett Sverige nya idéer, nya människor och nya möjligheter.

Detta är liberala landvinningar att vara stolta över. Men de kan aldrig tas för givna.

Också i dag hotas liberala värden. Demokratin utmanas av extremism, faktaresistens och misstro. Jämställdheten hotas av hedersförtryck och förtryckande normer. Friheten begränsas när människor fastnar i utanförskap, bidragsberoende eller otrygga bostadsområden. Barns framtid hotas när skolan inte klarar sitt uppdrag.

Liberalerna vill något annat.

Vi tror på varje människas frihet, kraft och integritet. Vi tror på ett samhälle där människor får forma sina egna liv, men där samhället också finns där när någon behöver stöd. Vi tror på ansvar, bildning, jämställdhet, tolerans och rättsstat. Vi tror på människors möjlighet att växa, men också på tydliga krav när samhället erbjuder stöd.

Vår liberalism är socialliberal. Det betyder att friheten inte bara ska gälla den som redan har starka förutsättningar. Friheten måste börja i förskolan, i skolan, i språket, i tryggheten och i möjligheten att försörja sig själv. Den som föds in i svåra omständigheter ska inte dömas till ett liv i utanförskap.

Därför är skolan vår viktigaste frihetsreform.

Borlänge behöver en politik som håller ihop frihet och ansvar. En politik som ser både individen och gemenskapen. En politik som vågar prioritera, följa upp och förändra.

LIBERALERNAS BORLÄNGE

I ett liberalt Borlänge får varje människa möjlighet att styra över sitt liv. Vår politik utgår inte från grupper, utan från människor. Alla har olika drömmar, erfarenheter och förutsättningar. Vårt uppdrag är att skapa möjligheter för fler att nå sin fulla potential.

I Liberalernas Borlänge ska barn mötas av en förskola och skola som tror på dem, ställer krav och ger stöd. Det ska inte spela någon roll vilken bakgrund ett barn har, vilket bostadsområde barnet växer upp i eller vilka utbildningstraditioner som finns hemma. Alla barn ska möta höga förväntningar.

I Liberalernas Borlänge ska äldre mötas av omsorg med värdighet, kvalitet och valfrihet. Den som behöver stöd ska känna trygghet i att hjälpen fungerar, att personalen har rätt kompetens och att det finns möjlighet att påverka sin vardag.

I Liberalernas Borlänge ska den som är ny i Sverige mötas av tydliga vägar in i språket, jobbet och samhällsgemenskapen. Integration kräver både möjligheter och krav. Svenska språket, arbete och respekt för demokratiska värderingar är avgörande.

I Liberalernas Borlänge ska företagare mötas av en kommun som förstår att företag skapar jobb och välfärd. Det ska vara lättare att starta, driva och utveckla företag.

I Liberalernas Borlänge ska tryggheten öka. Ingen ska behöva begränsa sitt liv på grund av rädsla. Kommunen ska arbeta förebyggande, men också tydligt stå på den laglydiga människans sida.

VÅR VISION FÖR BORLÄNGE

I Liberalernas Borlänge får du och din familj skola, vård och omsorg med hög kvalitet, byggd på kunskap, ansvar och möjlighet att välja.

I Liberalernas Borlänge erbjuds du och din familj livskvalitet, trygghet och möjligheter till ett rikt kultur-, fritids- och föreningsliv.

I Liberalernas Borlänge arbetar vi för att ingen ska hamna i utanförskap. Stöd och hjälp ska komma så tidigt som möjligt. Därför är en fungerande förskola och skola helt avgörande.

I Liberalernas Borlänge ska fler människor gå från bidrag till arbete, från utanförskap till egenmakt och från otrygghet till framtidstro.

VÅRA PRIORITERADE OMRÅDEN

Våra prioriterade politiska områden bygger på liberala värderingar och långsiktigt ansvar. Vi står fast vid våra fokusområden: skola, integration, omsorg, trygghet och företagande. Därtill vill vi tydligare lyfta bostäder, stadsutveckling och delaktighet eftersom boendet och närmiljön påverkar både trygghet, integration, äldreomsorg och möjligheten att växa som kommun. Borlänge behöver ha ordning och reda i ekonomin där kvalitet, ledarskap, uppföljning och förmåga att förändra tillsammans utgör grunden. Kommunen ska minska onödig administration och lägga ut verksamhet till näringslivet i så stor utsträckning som möjligt. För det behövs ett liberalt borgerligt styre.

1. VI SÄTTER SKOLAN FÖRST!

Borlänge ska fortsätta sträva mot en skola i världsklass. Det är vårt viktigaste politiska löfte. Skolan är den mest kraftfulla frihetsreform som finns. Med kunskap, språk, arbetsro och skickliga lärare får barn och unga livschanser. Utan en fungerande skola växer utanförskapet. Därför ska skolan alltid komma först i Liberalernas politiska prioriteringar, budgetförhandlingar och samarbeten.

Målet är tydligt: fler elever ska nå kunskapsmålen, fler ska bli behöriga till gymnasiet, fler ska fullfölja sin utbildning och fler ska lämna skolan med framtidstro.

Allt börjar i förskolan!

Förskolan ska vara tillgänglig för alla och ha ett lärande perspektiv. Den ska stimulera barnens språkutveckling och sociala färdigheter. Förskolan ska erbjuda barn en trygg miljö att leka, lära och växa i. Inget är viktigare än en bra start. Det ger alla barn större chans att lyckas i livet och utjämnar livschanser mellan barn med olika bakgrund. Förskolans betydelse för barns utveckling är därför central.

Alla barn ska av det skälet ges möjlighet att gå i förskolan. De flesta barn bör kunna läsandets grunder när de slutar förskolan. Även om förskolan inte ska vara någon skola så är det viktigt med ett lärandeperspektiv och grunden till barns senare läsvanor läggs redan innan de börjar skolan. Detta betyder särskilt mycket för barn till utrikesfödda. Deras språkutveckling går snabbare och de klarar grundskolan bättre om de går i förskolan. Vi vill därför stärka förskolans uppdrag att lära barnen det svenska språket. Vi vill även genomföra kartläggningar av alla barns ordförråd, med särskilt fokus på utsatta områden. Vi vill att fler nyanlända barn och barn till nyanlända ska få gå i förskolan för att få träna svenska. Alla barn i förskolan ska ha rätt till modersmålsstöd. Alla förskolegrupper ska ledas av en högskoleutbildad förskollärare som har det pedagogiska ansvaret.

Liberalerna vill:

- minska barngrupperna vilket är ypperligt att göra nu när födslosten går ner.
- bygga en förskola i Tunet och slopa planerna på en förskola i Bro.
- 30 timmars förskola för barn till föräldralediga eller jobbsökande.
- säkerställa att böcker och analoga verktyg ersätter passiviserande skärmar. Mer fokus ska läggas på att utveckla språk, motorik och sociala färdigheter genom lek och rörelse.
- ha språkförskola, där alla barns ordförråd kartläggs i syfte att små barns ordförråd ska öka eftersom det kommer gynna språkutvecklingen högre upp i åldrarna.
- ha uppsökandeverksamhet för att fler nyanlända barn ska börja förskolan, vilket är positivt både språkligt och socialt.
- att förskollärare och personal ska prata god svenska med barnen. Vi vill därför införa språkkrav för förskolans personal.

- få fler förskollärare till Borlänge. Av heltidstjänsterna i Borlänges förskolor har 30% förskollärlägitimation, vilket är sämst i Dalarna.
- göra satsningar för att vidareutbilda barnskötare till förskollärare.

Skola med fokus på kunskap och kvalitet

Det tar tid att lära sig – och måste få göra det. Idag är det alldeles för många elever som inte når grundskolans kunskapsmål och de halkar efter tidigt i livet. I internationella jämförelser är det tydligt att svenska elever har lägre kunskaper i många viktiga ämnen. När vi har en skola i världsklass står Borlänge och Sverige väl rustat för framtiden. Skolan är biljetten till ett liv som man styr över själv. För att alla elever ska nå kunskapsmålen behöver det vara lugn och ro i klassrummet.

Ordningsproblemen i den svenska skolan drabbar hårdast de barn som inte har stöd hemifrån. För barn vars föräldrar kanske inte ens kan svenska, är kunskapsskolan helt avgörande. 25% av niondeklassarna i Borlänge och Dalarna totalt sett slutar nian utan tillräckliga kunskaper för att gå vidare till gymnasiet. Dessa elever riskerar utslagning, arbetslöshet, bidragsberoende och kriminalitet i stället för att få en biljett vidare i livet. Statistiken visar tydligt på klyftorna. På många grundskolor går nästan alla vidare till gymnasiet, på vissa grundskolor ser det annorlunda ut. Bränslet i liberal skolpolitik är att varenda skolelev, oavsett bakgrund och familj, ska ges kunskaperna som krävs för att kunna gå vidare i livet och hitta sin egen väg.

Undervisningen ska vara lärarledd och baserad på läroböcker av hög kvalitet. Läsa-skriva-räknagarantin måste fungera. Ibland kan man behöva ännu mer tid i skolan för att hinna i kapp. Det ska bli lättare och inte så dramatiskt att gå om en årskurs när det behövs. Nyanlända elever som har kommit sent till Sverige kan behöva fler lektionstimmar, särskilt i svenska. Det kan även krävas längre terminer och kanske ytterligare några år i grundskolan. Alla elever är olika och vi får inte glömma bort de högpresterande eleverna som kan behöva utmaningar för att nå sin fulla potential, därför behöver spetsklasser införas. Svensk skola måste kunna ge alla elever det stöd och den motivation de behöver.

Liberalerna vill:

- sätta skolan först i kommunens budget och politiska prioriteringar.
- höja kunskapsresultaten och lärarbehörighet.
- ha läroböcker av hög kvalitet.
- ha max 20 elever i klassen.
- ha halvklassundervisning i matematik och svenska i lågstadiet.
- ha mer lärarledd undervisning. Eleverna ska inte lämnas i sticket med projektarbeten och grupparbeten med eget faktasökande.
- att ingen ska lämna lågstadiet utan att kunna läsa, skriva och räkna.
- att ingen ska lämna mellanstadiet utan att kunna simma.
- att de skickligaste rektorerna och lärarna ska arbeta i skolor med stora utmaningar.
- ge mer tid i skolan för alla. Extra mycket tid för dem som behöver det mest. Vi gör det enklare att gå om ett år.
- att elever i behov ska få mer tid i skolan, ett extra läsår och sommarskola när det behövs för att komma ikapp.
- införa spetsklasser för högpresterande elever.
- ta fram en handlingsplan för särbegåvade elever.
- att skolan ska vara statlig. Staten ska garantera kvalitet och resurser.

Trygghet och studiero gynnar både lärare och elever

Barnen i skolan ska ha rätt till en studiemiljö som gör att de kan tillgodogöra sig kunskap. För att alla elever ska nå kunskapsmålen behövs lugn och ro i klassrummet. Ett lugnt klassrum gynnar så klart också lärarnas arbetsmiljö. Avgörande för studieron en mobilfri skola som infördes i Borlänge redan 2021 av Liberalerna.

Det är framför allt barn som inte kommer från studiemotiverande hem som förlorar på en skola som tappar i kunskap. Föräldrar med högre utbildning har större möjligheter att pusha sina barn och hjälpa dem med läxor. Men för barn vars föräldrar kanske inte ens kan svenska är kunskapsskolan avgörande. Lärarna ska få ägna sin tid åt det som de är utbildade till: att undervisa sina elever. Då behöver de både tydliga befogenheter, bra utbildning i ledarskap, mer administrativt stöd av till exempel lärarassistenter, och uppbackning av elevhälsoteam utanför klassrummet.

Den stora skillnaden mellan Sveriges bästa och sämsta skolor gör att många barns chanser i praktiken avgörs av var de bor. Ett viktigt steg för att lyfta alla skolor, är att göra staten till huvudman igen i stället för kommunerna. De socioekonomiska förutsättningarna måste också avspeglas bättre i resurserna – vi behöver satsa där behoven är som störst.

Arbetet med att förtydliga styrkedjan mellan nämnder och verksamheter ska fortsätta och vi ska arbeta förtroendebaserat. Skolverksamheten ska formas utifrån elevernas behov. Rektorer beslutar om särskilda undervisningsgrupper och kan således nivåanpassa undervisningen för att bättre kunna möta varje elevs behov. En central resursspott ska finnas tillgänglig för skolorna att söka.

Liberalerna vill:

- Vi tycker att inkluderingstanken i klassrummet har gått för långt. Vi vill ha fler särskilda undervisningsgrupper, fler speciallärare/specialpedagoger och mer individualiserad undervisning för att varje elev ska få det stöd den har rätt till.
- genomföra ett NPF-lyft i skolan. Vi ska bli bättre på att möta elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och öka förståelsen för vad de behöver i undervisningen och anpassa våra lokaler därefter.
- starta en resursskola i Borlänge för de elever som är i behov av omfattande särskilt stöd.
- att diagnos aldrig ska krävas för att få särskilt stöd i skolan.
- ge mer tid i skolan för de elever som behöver det. Stöd till elever som inte klarar grundskolan.
- att lärare får vara lärare i klassrummet. De behöver avlastas från sociala arbetsuppgifter där mentorer och sociala trygghetsteam är viktiga.
- att skolor ges möjlighet att trygga sina elever och sin personal. Elever som begår allvarliga brott i skolan ska snabbare kunna stängas av och flyttas om det behövs för att trygga säkerheten.
- säkerställa mobilfri skola. Skoldagen ska vara mobilfri för att skapa studiero.
- ha en skola där elever med olika bakgrund hamnar i samma klassrum. Alla föräldrar ges möjlighet att ta ställning till olika skolor och göra ett aktivt val. Alla skolor ska hålla hög kvalitet.
- införa spetsklasser för högpresterande elever.
- att skolan ska vara statlig. Staten ska garantera kvalitet och resurser.

Lärare ska vara lärare

Under lång tid har det rått en kunskapssyn i den svenska skolan där läraren fått ta ett steg tillbaka och förvandlats till mentor i stället för att leda lektionerna, en kunskapssyn där kunskap ses som något relativt och ifrågasättande blivit viktigare än faktakunskap. Det har varit förödande, framför allt för elever från hem utan studievana men även för elever med svårigheter att analysera och reflektera.

Om alla barn ska ha samma chans i skolan, måste kunskapen få stå i centrum igen. Där är lärarna skolans viktigaste resurs. Läraryrket ska vara ett värlönlönat och attraktivt yrke. Kraven för att bli lärare måste höjas och det ska löna sig att utbilda sig till lärare. De som är lämpade ska lockas till yrket. Lärare ska känna stolthet över sitt yrke och ha goda förutsättningar i sin vardag. Skickliga lärare ska ha hög lön och tydliga karriärvägar.

Vi vill vara tydliga med att vi i grunden vill göra den kommunala skolan statlig igen av många skäl. Framför allt för att alla skolor ska vara bra i hela landet. Staten ska både kunna styra och fördela resurser så att likvärdigheten ökar. Med staten som huvudman och högre lönenivå kan läraryrket bli ett högstatusjobb igen, och vi kan också minska byråkratin till exempel runt rättning av nationella prov. Lärare ska få mer tid till planering, undervisning och efterarbete. Lärarna ska få ägna sin tid åt det som de är utbildade till: att undervisa sina elever. Då behöver de både tydliga befogenheter, bra utbildning i ledarskap, mer administrativt stöd av till exempel lärarassistenter och uppbackning av elevhälsoteam och trygghetsteam utanför klassrummet.

Liberalerna vill:

- höja lärarbehörigheten i Borlänge.
- höja status och lönerna för lärare och rektorer i Borlänge.
- ge ökad befogenhet för lärarna i klassrummet.
- att lärare ska ägna sig åt undervisning/fokusera på kunskapsuppdraget. De behöver avlastas från sociala arbetsuppgifter där mentorer och sociala trygghetsteam är viktiga.
- att särskilda kunskaper och kriterier ska krävas för att få en förstelärartjänst.
- införa central rättning av nationella prov.
- ha statlig skola igen med höjd kvalitet på lärarutbildningen och en kraftig satsning på kompetensutveckling.

Psykiska ohälsan bland unga

Allt fler unga mår psykiskt dåligt. Det kan handla om allt från skolstress och klimatoro till ensamhet, depression och svåra psykiatriska diagnoser. Nu tar vi krafttag med en rad åtgärder för att vända den psykiska ohälsan bland barn och unga, så att de får den hjälp de behöver. Att gå till skolan varje dag och trivas där är ofta det viktigaste för att unga ska må bra. Kunskap, rutiner, positiva förväntningar och rätt stöd är viktigt. Hemmasittare ska få stöd av skolan, socialtjänsten och BUP för att kunna komma tillbaka till skolan. Särskilda mindre undervisningsgrupper ska finnas på skolor där det finns elever som behöver det. Skollokalerna behöver anpassas utifrån neuropsykiatriskt perspektiv (npf) och skolpersonal behöver kompetensutvecklas hur man bör arbeta med elever med NPF.

På vårdcentralen och ungdomsmottagningen ska unga få råd och stöd, och hjälp att ta sig vidare i vården om det behövs. Alla skolhuvudmän ska ha avtal med sjukvården för att stärka elevhälsoarbetet och för att undvika att elever hamnar mellan stolarna. Elevvårdsteamerna ska knyta till sig fler expertkompetenser, t. ex. logopeder. De ska därmed finnas elevhälsoteam på skolan med tillgång till skolläkare, skolsköterska, skolpsykolog, kurator och specialpedagog. Skolan, socialtjänsten och polisen ska samarbeta bättre för att stötta barn som växer upp med våld eller missbruk i familjen. Det ska också finnas särskilda team som är specialiserade på att utreda och förhöra barn när brott misstänks.

Liberalerna vill:

- genomföra NPF-lyft med kompetensutveckling av personalen hur man bör arbeta med elever som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Undervisningen och lokalerna anpassas utefter elevernas behov.
- att diagnos aldrig ska krävas för att få särskilt stöd i skolan.
- ha ett förbättrat samarbete mellan region Dalarna, elevhälsa, socialtjänst och skola.

- ha tidigare och förebyggande insatser. Socialtjänsten ska kopplas till skolans elevvårdsteam och sekretessregler får inte bli ett hinder för samverkan och välbehövliga insatser.

Sammanfattning skola

Skolan ska präglas av kunskap, arbetsro och trygghet. Läraren ska vara ledare i klassrummet. Mobilfria klassrum, tydliga ordningsregler och höga förväntningar är viktiga delar av en fungerande skola. Digitala verktyg kan vara bra hjälpmedel, men de får aldrig ersätta läsning, skrivande, böcker, koncentration och lärarledd undervisning. Skolan ska gå från skärm till pärm.

Elever som behöver stöd ska få det tidigt. Det gäller barn med läs- och skrivsvårigheter, matematiksvårigheter, psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller problematisk skolfrånvaro. Ingen elev ska bollas mellan verksamheter. Skola, elevhälsa, socialtjänst, BUP och andra aktörer måste samarbeta bättre.

Samtidigt får skolan inte bara handla om dem som riskerar att halka efter. Även högpresterande elever ska stimuleras och utmanas. Alla elever ska få växa så långt som deras förmåga räcker.

Sammanfattning av vad Liberalerna vill inom skolområdet:

- höja kunskapsresultaten i Borlänges skolor,
- stärka arbetet med svenska, läsning, skrivning och matematik från förskolan och lågstadiet,
- kartlägga och stärka barns språkutveckling tidigt,
- säkerställa att barn som behöver särskilt stöd får hjälp i tid,
- utveckla särskilda undervisningsgrupper där det behövs,
- stärka kompetensen kring NPF i skola och förskola samt starta en resursskola för barn med omfattande behov av särskilt stöd,
- minska problematisk skolfrånvaro genom tidiga och samordnade insatser,
- fortsätta med mobilfria skoldagar och stärkt studiero,
- värna lärarledd undervisning, böcker och grundläggande färdigheter,
- göra det attraktivt att vara lärare och skolledare i Borlänge, dels genom att höja lönerna
- stärka rektorernas möjlighet att leda det pedagogiska arbetet,
- utveckla sociala trygghetsteam och arbetet mot kränkningar,
- stärka elevhälsan och tillgången till specialpedagogisk kompetens,
- arbeta för en mer likvärdig skola där elever med olika bakgrund möts,
- ge nyanlända elever bättre möjligheter att komma ikapp genom mer undervisningstid, lovskola och språkstöd,

2. INTEGRATION GENOM SPRÅK, UTBILDNING OCH ARBETE

Integration är en av Borlänges viktigaste framtidsfrågor. En fungerande integration gör människor friare, stärker sammanhållningen och ökar kommunens möjligheter. En misslyckad integration leder till utanförskap, segregation och minskad tillit.

För Liberalerna börjar integrationen med språket. Svenska språket är nyckeln till arbete, utbildning, demokratiskt deltagande och självständighet. Den som kan svenska kan tala med sitt barns lärare, förstå information från vården, söka jobb, göra sin röst hörd och delta fullt ut i samhället.

Det gäller inte minst kvinnor. Alltför många kvinnor står långt från arbetsmarknaden och saknar möjlighet att försörja sig själva. Det begränsar både kvinnors frihet och barns framtid. Fler kvinnor måste få stöd, krav och möjligheter att lära sig svenska, utbilda sig och arbeta.

SFI ska därför vara tydligt kopplat till arbete, praktik och samhällskunskap. Det ska inte vara möjligt att år efter år stå utanför både arbete och utbildning utan tydliga krav på aktivitet. Försörjningsstöd ska kombineras med motprestation när det är möjligt: språkinläring, utbildning, praktik eller andra insatser som leder närmare egen försörjning.

Borlänge ska stå upp för demokratiska värderingar, jämställdhet och barns rättigheter. Hedersrelaterat våld och förtryck ska bekämpas i skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och föreningsliv. Flickor och pojkar ska ha samma rätt till frihet, utbildning, fritid och egna livsval. Kommunala bidrag ska inte gå till verksamheter som motverkar jämställdhet, integration eller demokratiska värderingar. Föreningslivet är en enorm kraft för integration och gemenskap, men offentliga pengar ska följas upp och krav ska ställas.

Liberalerna vill:

- att förskolan ges utökat stöd och utbildningsinsatser för att förskolelärare ska kunna ge en bättre språkundervisning.
- att ordförråd hos små barn ska öka och vi vill därför kartlägga alla barns ordförråd i förskolan.
- stärka språkförskolan och uppsökande arbete till familjer vars barn behöver förskolan mest.
- ge nyanlända barn och unga mer undervisningstid när det behövs.
- öka möjligheterna till vuxenutbildning, yrkesutbildning och lärlingsvägar.
- göra svenska språket till navet i integrationspolitiken.
- kombinera SFI med praktik, arbete och samhällskunskap.
- säkerställa aktivitetskravet på den som får försörjningsstöd och kan delta i insatser.
- få fler utrikes födda kvinnor i arbete och utbildning.
- snabba på vägarna från bidrag till egen försörjning.
- bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.
- säkerställa att föreningsbidrag inte går till verksamheter som motverkar jämställdhet, integration eller demokrati.
- stärka samverkan mellan skola, socialtjänst, polis, fritidsgårdar och civilsamhälle.
- skapa fler mötesplatser där unga med olika bakgrund möts.

3. OMSORG MED KVALITET OCH VALFRIHET

Borlänges äldreomsorg behöver höjda ambitioner. För Liberalerna handlar äldreomsorgen inte bara om att klara det mest nödvändiga utan om livskvalitet, självbestämmande, valfrihet och värdighet. Den som har arbetat, byggt samhället och bidragit genom livet ska kunna lita på omsorgen när den behövs. Äldreomsorgen ska inte bara lägga år till livet – den ska också lägga liv till åren.

Borlänge står inför ett ökande behov av äldreomsorg. Fler äldre kommer behöva hemtjänst, särskilt boende, trygghetsboende eller andra stödinsatser. Det kräver planering, tydligt ledarskap, kompetent personal och ansvar för ekonomin.

Omsorgen behöver också mer valfrihet. Människor är olika. Den äldre ska ha större möjlighet att påverka sin vardag, välja utförare där det är möjligt och känna trygghet i att kvaliteten följs upp. Valfrihet är inte motsatsen till kvalitet. Rätt utformad kan valfrihet stärka både individens makt och verksamheternas utveckling.

Språket är viktigt också i omsorgen. Den som får hjälp med personlig omsorg, mediciner, mat eller trygghet måste kunna kommunicera med personalen. Därför behövs tydliga krav på tillräckliga kunskaper i svenska och möjlighet till språkutveckling för personal.

Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs. Undersköterskor, vårdbiträden, sjuksköterskor, arbetsterapeuter och chefer behöver rätt förutsättningar. Onödig administration måste minska. Kompetensen ska användas rätt. Ledarskapet ska vara närvarande och kvaliteten ska följas upp. Omsorgen handlar inte bara om vård och praktisk hjälp. Ensamhet är ett stort problem för många äldre. Det sociala innehållet i äldreomsorgen måste stärkas. Fler trygghetsboenden, seniorboenden och mötesplatser kan ge äldre mer gemenskap och samtidigt skapa bättre flyttkedjor i kommunen.

Den personliga assistansen ger människor med funktionshinder möjligheter att leva sina liv efter sina egna förutsättningar. Det dagliga livet stärks upp med ökad gemenskap, trygghet, stöttning och möjligheter. LSS ger mycket tillbaka. Det viktigaste är förstås sådant som inte går att mäta i pengar, som ett värdigt liv för dem med de allra största behoven. LSS ger också arbetstillfällen för personliga assistenter. Den innebär att anhöriga, i praktiken oftast kvinnor, kan ha ett eget jobb i stället för att vara hemma och vårda. För vissa assistansanvändare är den också en förutsättning för att man själv ska kunna arbeta och ha en egen inkomst. På så vis kommer mycket av satsningarna på assistans alltså tillbaka i form av skatt. Statligt ansvar över den personliga assistansen ger mer en mer likformig och rättvis assistans i hela landet. Tillsynen behöver även skärpas och myndigheter behöver få större möjligheter att samverka för att upptäcka och stoppa oseriösa företag.

Liberalerna vill:

- genomföra ett äldreomsorgslyft, där det ska råda goda levnadsvillkor i stället för skäligena.
- att borlängeborna ska kunna välja sitt eget hemtjänstteam.
- öka valfriheten inom hemtjänst och omsorg.
- att äldre i större utsträckning själva ska kunna avgöra när det är dags att flytta till äldreboende.
- stärka uppföljningen av kvalitet, bemanning och resultat.
- slopa minutstyrningen och övergå till tillitsbaserat arbetssätt.
- säkerställa att omsorgspersonal har tillräckliga kunskaper i svenska.
- förbättra arbetsvillkoren och minska onödig administration.
- stärka ledarskapet i omsorgen.
- utveckla det sociala innehållet på äldreboenden.
- motverka ensamhet bland äldre.
- skapa fler trygghetsboenden och seniorboenden.
- planera för fler platser i vård- och omsorgsboenden när behoven ökar.
- stärka stödet till anhöriga.
- att rätten till färdtjänst ska stärkas så att hjälpen fungerar hela vägen från dörr till dörr.
- värna LSS, stärka personlig assistans och rätten till ett liv med självbestämmande.

4. TRYGGHET FÖR ÖKAD FRIHET

Frihet förutsätter trygghet. Den som är rädd för att gå ut, åka buss, låta barnen vara ute eller vistas i sitt centrum är inte fri. Otrygghet begränsar människors liv och slår hårdast mot dem som redan har minst möjlighet att välja bort otrygga miljöer.

Borlänge ska vara en kommun där laglydiga människor känner att samhället står på deras sida.

Trygghet kräver både förebyggande arbete och tydliga konsekvenser. Kommunen har inte polisens uppdrag, men kommunen har ett stort ansvar för skola, socialtjänst, fritid, stadsplanering, belysning, förebyggande arbete och samverkan.

Barn och unga som riskerar att dras in i kriminalitet måste fångas upp tidigare. Skola, socialtjänst, fältassistenter, polis, fritidsgårdar och föreningsliv måste agera tillsammans. När ett barn börjar begå brott, slutar gå till skolan eller rör sig i destruktiva miljöer måste vuxenvärlden reagera snabbt.

Trygga offentliga miljöer är också viktigt. Belysning, skötsel, kameraövervakning där det är motiverat, närvaro av vuxna och aktiv stadsplanering kan minska otryggheten. Torg, parker, gångvägar och busshållplatser ska upplevas som trygga.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är allvarliga frihetsfrågor. Den som lever under hot, kontroll eller våld är inte fri. Kommunens verksamheter måste ha kunskap, rutiner och mod att agera.

Liberalerna vill:

- stärka det brottsförebyggande arbetet med fokus på barn och unga.
- utveckla sociala insatsgrupper och tidiga insatser för unga i riskzon.
- förbättra samhandling mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsverksamhet.
- använda trygghetskameror samt trygghetsvakter på otrygga platser där det är motiverat.
- förbättra belysning och trygghet i offentliga miljöer.
- stärka fältverksamhet och vuxennärvaro där unga finns.
- utveckla fler meningsfulla fritidsaktiviteter och mötesplatser i samarbete med föreningslivet.
- bekämpa våld i nära relationer.
- bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.
- säkerställa att kommunala bidrag inte går till antidemokratiska verksamheter.
- skapa tryggare skolor genom studiero, tydliga regler och sociala trygghetsteam.
- starta Lex Lotta-hus i Borlänge.
- att våldsutsatta ska ha förtur till lägenheter i Borlänge.

5. FÖRETAGANDE OCH JOBB – FÖRETAG SKAPAR VÄLFÄRD

Borlänge ska vara en kommun där det är enkelt att starta, driva och utveckla företag. Borlänge behöver fler jobb, fler företag och högre skattekraft. Välfärden finansieras av människor som arbetar och företag som växer. Därför måste kommunen tydligare se företagare som kund, jobbskapare och välfärdsbyggare.

Borlänge kommun ska utge ett företagarlöfte: Det ska vara enkelt att ha kontakt med Borlänge kommun. Företagare ska möta färre hinder, få tydliga besked, snabbare och bättre handläggning/service och ett respektfullt bemötande. Kommunens uppgift är inte att krångla till det för den som vill investera, anställa eller utveckla sin verksamhet.

Ett bättre företagsklimat är också en integrationsfråga. Det är ofta genom ett första jobb, en praktikplats, en lärlingsanställning eller ett eget företag som människor tar steget från utanförskap till egenmakt. Skola, vuxenutbildning, gymnasium och näringsliv behöver samarbeta tätare. Alla elever ska ha möjlighet att driva ett UF-företag.

Kommunen ska också använda upphandlingar smartare. Upphandling ska bidra till kvalitet, konkurrens och innovation. Mindre och lokala företag ska ha rimliga möjligheter att delta. Det går att dela upp upphandlingar i mindre delar samt att man kan undvika onödiga omsättnings- och erfarenhetskrav. Det går även att föra dialog med företag före upphandlingar samt göra det enklare för nya och mindre företag att lämna anbud.

Kommunen ska inte konkurrera med privata aktörer i onödan varför kommunen hela tiden måste ställa sig frågan om företagen är bättre lämpade att sköta olika verksamheter, t ex städa kommunens kontor samt följa lagen när det gäller kommunala bolag. Behöver kommunen verkligen göra detta själv, eller kan företag göra det lika bra eller bättre?

Kommunala bolag ska granskas ordentligt. Det handlar om att säkerställa att bolagen verkar inom sitt kommunala uppdrag, att konkurrensen med privata företag sker på rimliga villkor och att kommunen inte bedriver verksamhet som lika gärna kan utföras av marknaden. Kommunala bolag ska finnas när det finns ett tydligt allmänintresse – inte för att tränga undan företagande.

Liberalerna vill:

- förbättra Borlänges näringslivsklimat och öka i företagsrankingen.
- minska onödigt krångel för företag.
- införa ett företagarlöfte med tydligare servicemål för kommunens kontakter med företagare, en väg in till kommunen, korta handläggningstider där det är möjligt, se företagare som jobbskapare och välfärdsbyggare.

- att borlångeföretagarna möter minskad brottslighet och ökad trygghet.
- stärka samarbetet mellan skola, vuxenutbildning och näringsliv.
- utveckla yrkesutbildningar, lärlingsvägar och praktik.
- stärka Ung Företagsamhet och entreprenörskap i skolan - alla elever ska ha möjlighet att driva ett UF-företag.
- använda upphandling för kvalitet, konkurrens och innovation.
- göra det lättare för småföretag att delta i upphandlingar.
- säkerställa att kommunen inte konkurrerar med näringslivet.
- skapa fler vägar från försörjningsstöd till arbete.

6. BOSTÄDER OCH STADSUTVECKLING – FLER HEM, MINDRE SEGREGATION OCH STÖRRE DELAKTIGHET

Borlänge behöver fler bostäder och bättre stadsutveckling. Om fler ska kunna flytta hit, bo kvar och bidra till kommunens utveckling krävs bostäder för olika skeden i livet: hyresrätter, bostadsrätter, småhus, trygghetsboenden, seniorboenden och vård- och omsorgsboenden.

Bostadspolitikerna är också en integrationsfråga. När vissa områden domineras av en enda upplåtelseform och många hushåll med försörjningsstöd koncentreras till samma platser förstärks segregationen. Borlänge behöver blandade bostadsområden där människor med olika bakgrund, ålder och ekonomi möts.

Tjärna Ångar och andra områden behöver långsiktigt utvecklingsarbete. Det handlar inte bara om bostäder, utan också om trygghet, skola, fritid, service, föreningsliv och lokalt engagemang.

Fastighetsägare, boende, kommun, företag och civilsamhälle behöver ta gemensamt ansvar.

Kommunen måste också bli bättre på tidig dialog. Människor har rätt att engagera sig i sin närmiljö.

Om Borlänge ska växa behöver kommunen involvera medborgare tidigare i planprocesser, upprustningar och större investeringar. Tidig dialog skapar bättre beslut och större förtroende.

Äldres boende är en särskilt viktig fråga. Fler trygghetsboenden och seniorboenden kan minska ensamhet, förbättra livskvaliteten och frigöra större bostäder för barnfamiljer. Det stärker flyttkedjorna och gör bostadsmarknaden mer rörlig.

Liberalerna vill:

- öka bostadsbyggandet i Borlänge.
- planera för blandade upplåtelseformer.
- minska boendesegregationen.
- skapa fler bostadsrätter och äganderätter i områden som domineras av hyresrätter.
- utveckla Tjärna Ångar genom långsiktigt samarbete mellan kommun, fastighetsägare, boende och civilsamhälle.
- stärka tryggheten i bostadsområden genom belysning, skötsel och närvaro.
- utveckla fler trygghetsboenden och seniorboenden.
- planera för fler vård- och omsorgsboenden.
- stärka flyttkedjorna på bostadsmarknaden.
- förbättra kommunens tidiga dialog med medborgarna.
- uppmuntra lokalt engagemang i bostadsområden.
- arbeta mer aktivt med markfrågor så att bostäder och verksamhetslokaler kan byggas där de behövs.

7. KULTUR, FRITID OCH FÖRENINGSLIV – GEMENSKAP, HÄLSA OCH FRAMTIDSTRO

Kultur, idrott och föreningsliv gör Borlänge starkare. De skapar gemenskap, hälsa, integration och framtidstro. För många barn och unga är föreningslivet en plats där de möter vuxna förebilder, lär sig ansvar och får känna tillhörighet.

Kommunen ska värna ett rikt kultur- och fritidsliv, men också ställa tydliga krav. Föreningar som får kommunala bidrag ska stå upp för demokratiska värderingar, jämställdhet och alla barns rätt att delta på lika villkor.

Barn och unga behöver fler meningsfulla aktiviteter. Det är en viktig del av det förebyggande trygghetsarbetet. Fritidsgårdar, idrott, kultur, bibliotek och föreningsliv ska bidra till att fler unga får en positiv väg in i samhället.

Liberalerna vill:

- stärka barns och ungas möjlighet till idrott, kultur och fritid.
- utveckla trygga mötesplatser för unga.
- stödja föreningar som bidrar till demokrati, jämställdhet och integration.
- följa upp kommunala föreningsbidrag och IOP-samarbeten tydligare.
- säkerställa att inga bidrag går till verksamheter som motverkar demokratiska värderingar.
- stärka bibliotekens roll för läsning, bildning och integration.
- se kultur och fritid som viktiga delar av Borlänges attraktivitet.

8. ORDNING OCH REDA I KOMMUNENS EKONOMI

Kommunens pengar är borlängebornas pengar. Varje skattekrona ska användas ansvarsfullt.

Borlänge behöver en ekonomi som klarar både dagens välfärd och framtidens investeringar.

Liberalerna vill prioritera kommunens kärnuppdrag: skola, omsorg, trygghet och stöd till människor som behöver det. Det betyder att kommunen måste våga välja. Allt kan inte vara lika viktigt.

Verksamheter måste följas upp, resultat måste jämföras och resurser måste styras dit de gör störst nytta.

God ekonomi handlar inte bara om att spara. Det handlar om kvalitet, ledarskap, uppföljning och förmåga att förändra. Kommunen måste minska onödig administration, använda digitalisering klokt och pröva nya arbetssätt där det kan höja kvaliteten.

Valfrihet, konkurrens och samverkan med fristående aktörer kan bidra till bättre kvalitet och bättre användning av skattemedel, när det kombineras med tydliga krav och seriös uppföljning.

Liberalerna vill:

- att Borlänge återigen ska styras av borgerliga partier.
- prioritera kärnverksamheterna i kommunens budget där skolan alltid sätts först.
- stärka uppföljningen av kvalitet och ekonomi.
- minska onödig administration.
- använda skattemedel ansvarsfullt.
- våga ompröva verksamheter som inte fungerar.
- öka transparensen gentemot medborgarna och oppositionen,
- att näringslivet respekteras och att kommunen inte har verksamhet som företagen kan utföra.
- använda valfrihet och upphandling där det kan höja kvaliteten.
- säkerställa att politiska beslut bygger på fakta, konsekvensanalyser och tydliga mål.

VÅRA VIKTIGASTE LÖFTEN TILL BORLÄNGEBORNA 2027–2030

Liberalerna går till val på att fortsätta Borlängelyftet. Våra viktigaste löften är:

1. Sätt skolan först

Vi vill höja kunskapsresultaten, öka lärarbehörigheten, stärka studieron och säkerställa att inget barn lämnar lågstadiet utan att kunna läsa, skriva och räkna.

2. En starkare förskola med fokus på språk

Vi vill minska barngrupperna, stärka språkförskolan, kartlägga barns ordförråd, införa språkkrav för personalen och få fler förskollärare till Borlänge.

3. Mer stöd till elever som behöver det

Vi vill genomföra ett NPF-lyft, starta en resursskola, ha fler särskilda undervisningsgrupper och se till att diagnos aldrig krävs för att få stöd.

4. Från skärm till pärm

Vi vill värna lärarledd undervisning, läroböcker, mobilmfria skoldagar och analoga verktyg som stärker läsning, skrivande, koncentration och kunskap.

5. Integration genom språk, utbildning och arbete

Vi vill göra svenska språket till navet i integrationspolitiken, kombinera SFI med praktik och arbete, ställa aktivitetskrav vid försörjningsstöd och få fler utrikes födda kvinnor i jobb.

6. Äldreomsorg med värdighet, kvalitet och valfrihet

Vi vill genomföra ett äldreomsorgslyft, öka valfriheten i hemtjänsten, slopa minutstyrningen, stärka språket i omsorgen och skapa fler trygghetsboenden och seniorboenden.

7. Ett tryggare Borlänge

Vi vill stärka det brottsförebyggande arbetet, använda trygghetskameror och trygghetsvakter där det behövs, öka vuxennärvaron och bekämpa våld i nära relationer och hedersförtryck.

8. Bättre företagsklimat och fler jobb

Vi vill införa ett företagarlöfte, minska krånglet, korta handläggningstider, stärka upphandlingarna för småföretag och säkerställa att kommunen inte konkurrerar med näringslivet.

9. Fler bostäder och minskad segregation

Vi vill bygga fler bostäder, skapa blandade upplåtelseformer, utveckla Tjärna Ängar långsiktigt och stärka tryggheten och delaktigheten i bostadsområdena.

10. Ordning och reda i kommunens ekonomi

Vi vill prioritera kärnverksamheterna, särskilt skolan, följa upp kvalitet och ekonomi bättre, minska onödig administration och använda skattemedel ansvarsfullt.

AVSLUTNING – NU TAR VI NÄSTA STEG

Liberalerna tror på Borlänge. Vi tror på barnen som behöver kunskap och framtidstro. Vi tror på lärarna som varje dag gör skillnad. Vi tror på de äldre som förtjänar omsorg med värdighet. Vi tror på företagare som skapar jobb och utveckling. Vi tror på människor som vill bidra, växa och forma sina egna liv.

Borlänge behöver inte mer kortsiktighet. Borlänge behöver långsiktigt ansvar, tydliga prioriteringar och liberal reformkraft.

Vi vill lyfta hela Borlänge.

Borlängelyftet fortsätter.